

ÚR TINGINUM

BULDRASLIGT KOMANDI ÁR Í FØROYSKUM POLITIKKI

Val verður komandi ár – í seinasta lagi 29. oktober – so alt bendir á eitt hendingaríkt og buldrasligt 2015

Árni Gregersen

Sjáldsama fá tingmál vóru viðgjørd frá ólavsøku til jólar í ár, men onki bendir á, at løgtingsformaðurin og hansara umsiting fara at sleppa so lætt frá nýggjárinum 2015 og til tingið fer í summarfrí.

Allir flokkar vita, at val verður í komandi ári og at tað verður í seinasta lagi 29. oktober, tá fyra ár eru liðin, síðani veljarin seinast slapp at seta sín kross og avgera, hvør skuldi manna okkara tjóðarting.

Í politiskum høpi verður mangan sagt, at veljararnir eru stuttmintir, bæði tá ið tað snýr seg um at minnst feilirnar, sum flokkar teirra hava gjørt, men so sanniliga eisini tá ið tað snýr seg um tað positiva, sum teirra flokkur hevur gjørt.

Sum tingfólk vita tey flestu, at tað ræður um at gera vart við bæði sín flokk, men so sanniliga eisini við seg sjálvan fyri at verða valdur aftur.

At verða valdur aftur er avgerandi fyri tingfólk, tí ongi teirra hava fingið alt ígjøgnum í tinginum, sum tey lovaðu undan seinasta vali. Tí ræður um at verða valdur aftur og so siga, at nú skal tað, sum ikki var framt í hesum valskeiðnum, verður so gjørt komandi fyra árin.

Tingfólk vita eisini, at tey sita í einum sessi, sum nógv misunna teimum og sum fleiri vilja hava. Tí er sjálvt valið ein kapping – kanska ein popularitetskapping – millum teirra, sum stilla upp til komandi val.

Spurningurin hjá hvørjum einstøkum er, hvat gerast skal fyri at fáa nóg góða undirtøku millum veljararnar.

Nær?

Í hesum valskeiði er tíðin so langt liðin, at tað í mesta lagi eru 10 mánaðir til val verður. Tað vil siga, at øll tey, sum ætla sær at stilla upp hava tikið stóðu til hetta og eru farin at fyrireika seg.

Hvat skal eg selja meg uppá?

Hvørji hjartamál havi eg? Hvønn part av veljarunum skal eg venda mær til?

Hetta eru spurningar, sum altíð eru frammi, men várið í 2015 kann broyta dagsskránna munandi.

Trý ella fyra mál eru, sum kunnu skeikla politisku myndini frá henni, vit kenna í dag.

Samgongufloksleiðararnir hava sagt frá, at 1. februar 2015 eiga tey at vera klár við einum uppskoti til nýskipan av fiskivinnuni.

Tað kann eisini væl henda, at hetta verður so. Fleiri fundir hava verið millum Sambandsflokkin, Fólkaflokkurin og Miðflokkurin um, hvussu ein nýskipaður fiskivinnupolitikkur skal siggja út. Summi ting eru komin uppá pláss, men nøkur avgerandi punkt eru eftir at fáa loyst.

Fyrst og fremst er stríð um, hvussu langa tíð, veiðuloyvini skulu ganga yvir. Skulu tey verða meira ella minni enn 10 ár? Hesin spurningurin er avgerandi nú, tí tað tykist vera semja um, at veiðuloyvir ikki verða latin nøkrum “for ever”.

Um hendan spurningur eru tað serliga Sambandsflokkurin og Fólkaflokk-

urin, sum stríðast – Sambandsflokkurin vil hava tey stytri, meðan Fólkaflokkurin vil hava tey longri.

Annar spurningur er um útlendskan eigaraskap í fiskivinnuni. Sum skilst, so er hetta ein spurningur, sum loysn kann fáast á. Tað ræður um at finna eina semju, hvussu stóran part og undir hvørjum treytum útlendingar skulu kunnu vera ein partur av føroysku fiskivinnuni.

Tilfeingisgjald er ein partur av fiskivinnuni nú og alt bendir á, at hetta eisini verður ein partur av nýggju skipanini.

Kanningin

Eitt annað, sum kann broyta politisku stóðuna, er úrslitið av kanningini av viðurskiftunum kring Skálafjarðartunnilin, sum fyrrverandi danski umboðsmaðurin, Hans Gammeltoft-Hansen ger.

Tá ið lögfrøðingurin, eftir drúgvur kanningar kemur

við sínari niðurstøðu, kann orðingin í niðurstøðuni broyta styrkisviðurskiftini á politiska vígvøllinum.

Bæði fyrrverandi landsstýrismaðurin við innlendismálum, Kári P. Højgaard, Sjálvstýrisflokkurin, og lögmaður, Kaj Leo Holm Johannesen, Sambandsflokkurin, eru partar av kanningini.

Serliga fara eyguni at verða vend móti tí, sum kanningarstjórin hevur at siga um leiklutin hjá lögmanni í sambandi við samráðingunum við danska felagið, Copenhagen Infrastructure Partners.

Kemur kanningarstjórin til ta niðurstøðu, at lögmaður er farin ov langt ella ikki hevur hildið sína eftirlitskyldu, so kann tað fáa avleiðingar.

Rættarsakin

Eitt annað mál, sum eisini kann broyta politisku viðurskiftini, er rættarsakin, sum landsstýrismaðurin við figgjarmálum, Jørgen Niclassen, Fólkaflokkurin, hevur lagt móti Sveini Tróndarson, journalisti, og leiðsluni og Jan Lamhauge, journalisti í Kringvarpinum.

Málið snýr seg um aðrumeiðing, men er grundleggjandi um tað sokallaða “tollmálið” frá tíðini, tá ið landsstýrismaðurin var stjóri í familjufyrirkuni N. Niclassen í Sørvági.

Hetta er eitt sakarmál, sum landsstýrismaðurin hevur reist, so hann verður undir ongum umstøðum dømdur. Hinvegin kann ein rættarúrskurður, sum ikki gevur landsstýrismanninum viðhald, gera, at hansara umdømi viknar munandi millum manna og samstundis hansara politiska styrki.

Fjóðra málið

Fjóðra málið, sum fer at ávirka samlaðu politisku stóðuna í 2015 eru figgjarkarmarnir fyri komandi árin, sum skulu leggjast fyr tingið í vár.

Høvuðstrupulleikin í arbeiðnum við figgjarkarmunum er, at samgongan hevur lovað, at javnvág skal fáast á figgjarlógini fyri 2016 og tað eru júst teir figgjarkarmarnir, sum tann lógin skal gerast eftir.

Við øðrum orðum skulu karmarnir gerast í vár til eina figgjarlóg, sum ein samgonga eftir eitt løgtingsval, skal gera figgjarlógina fyri 2016 eftir. Og hendan figgjarlógin skal als ikki hava hall.

Hallið skal burtur, tí politiski myndugleikin hevur lovað tað, men eisini tí at altjóða rating-stovnarnir krevja tað.

Ein uppgáva, sum kann gerast rættuliga torfør at loysa.

Búskapurin

Stendur tað til lögmann, so fáa vit ikki val fyrr enn í

heyst. Búskapartølini ganga rættan veg og veljarakanningarnar fyri Sambandsflokkin kunnu neyvan verða verri enn nú. So hann fer at halda fast um, at val verður í oktober.

Hinvegin vil andstøðan hava val sum skjótast fyri at sleppa framat krakkunum í Tinganesi.

Fólkaflokkurin, sum er partur av samgonguni, vil helst hava nýskipan av fiskivinnuni samtykta, áðrenn val verður.

Hetta tí tað fer at geva flokkinum móguleika at gera eina móguliga nýggja samgongu eftir eitt val. Tá fer at bera til at samstarva við Tjóðveldi og Sambandsflokkin. Verður harafturímóti ongin fiskivinnunýskipan samstykt, so hevur Fólkaflokkurin bert Sambandsflokkin at samstarva við.

Formaðurin í Javnaðarflokkinum hevur boðað frá, at so leingi hann er formaður í flokkinum, fer hann ikki í samstarv við Fólkaflokkurin.

Hetta eru aktuella útlitini, men sum eygleiðari eigur ein ongantið at gloyma, at tá ið valdið stendur einum í boði, so er torført at siga nei.

Tá ræður um at hava røttu grundgevingarnar, tá ið samgonguskjalið verður undirskrivað.

Og so taka valdið.

